

Sekteden Anlama

– Mustafa IŞIK · 09 Nisan 2010

Kur'an okumayı öğrenen her Müslüman ardından "tecvid" öğrenmeye heveslenir. Öyle ya! Yapılan her işin güzel yapılması gerekir. Hele bu iş, Kur'an okuma olunca... Bunu gerçekleştirdiği zaman büyük bir zevk duyar; aşka ve şevke gelir. Ama neden?

Tecvid, güzel okuma demektir; Kur'an'ı "güzel okumak" kastedilir. Kur'an "Allah'ın sözü" olunca, "güzel konuşma" anlamına gelir. Yani Kur'an okunurken "Allah konuşuyor" demektir. Öyleyse cümleler düzgün söylenmelidir. Şimdilerde buna "diksiyon" denilmekte; güzel konuşma için diksiyon kursları verilmektedir.

Hoca ya da imam dediğimiz insanlar tecvidden anlarlar. Öğrenir, öğretir; okur, okuturlar. Ama anlamından anlamazlar çünkü "tecvidden anlama" gidiş konusu irdelenmemiştir. Adamın birinin "Biz babadan böyle gördük!" dediği gibi, "Biz hocadan böyle gördük!" der ve devam ederler: "Kur'anı tecvidle okumak gerekir."

Bize göre de, bu hocalara sormak gerekir: "Ama neden? Ama niçin? Ama niye?"

Tecvidin tanımından başlamak üzere, pek çok kaidesi vardır. Ağızdan çıkan harflerin çıkış şekli, harflerden oluşan kelimelerin söylenişi, kelimelerin birbiriyle birleşmesi halinde ne gibi durumların meydana geldiği, ne gibi geçiş kolaylıklarının olduğu gibi soruların cevabı aranır. Anadilimizde olsa anlamak/anlatmak kolay çünkü dilin anlama ile doğrudan ilişkisi vardır ama dil yabancı olunca durum değişmektedir. Anlamadan anlamlı konuşma, kavramadan güzel konuşma meydana gelmektedir.

Bu tecvid kaidelerinden biri de sekte'dir. Sekte, "Kur'an okurken, nefes almadan durup-geçmek" demektir. Müzikte "sus işareti" ya da "es" diye ifade edilen şeye tecvide "sekte" denir. Benim gibi hoca ya da imamlar sekte kaidesini çok iyi bilirler. "Kuran'da dört yerde sekte vardır" diye söze başlar, uygulamalı olarak misallerini verirler. Ama niye? diye sorsanız çoğu bilmezler. Çünkü nedeni sorgulanmamıştır. Askerlikteki "Tüfek çatılacak! Çaaaat!" mantığı bu ilimde de geçerliliğini sürdürmektedir.

Şimdi siz sorun ben cevap vereyim: "Neden?"

Tecvid kitaplarının anası "Karabaş Tecvidi'nden tutun da, en ayrıntılı olarak bu kaideleri anlatan kitaplara bakın. Anlama ile ilgili cümleler bulamazsınız; eğer bulursanız, buyurun bize cevap atın. Burada yayınlayalım.

Bu sektelerden biri, herkesin duyup bildiği “Yasin Suresi”ndedir. Kaideye uygun okunduğu zaman cümle şu anlama gelir: Öldükten sonra dirilmeye inanmayan insanlar Kıyamet günü dirilince, “Eyvah, eyvah! Bizi kabrimizden kim kaldırdı? Bu, Rahmân'ın bize vaat ettiği şeydir. Elçiler gerçekten doğru söylemişler!” derler. (Yasin, 52)

Sesi kesip nefes almadan okumaya devam etme yerine hiçbir şey yokmuş gibi okumaya devam edince cümle şu şekle dönüşür: “Eyvah, eyvah! Bizi bu kabrimizden kim kaldırdı? Rahmân'ın bize vaat ettiği şeydir; elçiler gerçekten doğru söylemişler!”

Eğer fark etmişseniz, bu cümle, Türkçe öğretmenlerinin okullarda, “cümlede, virgülün konacağı yerin anlamı nasıl değiştirdiğini” gösteren meşhur örneğine benzemektedir.

1- Oku sen de baban gibi, eşek olma.

2- Oku, sen de baban gibi eşek olma.

Virgül, ilgili kelime önüne konulan bir işarettir ama cümleyi okurken “yarım ses civarında sus” anlamına gelir. Tecvide “sekte” denilen şey de aynen böyledir.

Kur'an'da geçen, sekteyle ilgili öteki cümlelerde de, buna benzer hususlar yüzünden, nefes alıp vermeden; susup geçmek doğrudan doğruya anlamla ilgilidir. Dinleyenin sesi yanlış algılamaya ihtimalini, yanlış anlama halini ortadan kaldırmak için tedbir almaz. Yoksa can boğaza dayandığında, kurtaracak "Doktor!!!" yerine "Çorbacı!!!" diye bağırması olabiliriz. (Kıyame, 75/27)

Kuran'ı okumak, anlamak için; tecvid kaidesi sekte ise yanlış anlamayı önlemek içindir. “Tecvidden anlama” aslında “ağızdan çıkan kulağın duyması” yani “anlamı anlamak” demektir.

Acaba Kur'an okurken ağızımızdan çıkan kulağımız duyuyor mu?